

e-ISSN: 2630-6417

International Journal of Social,
Humanities and Administrative
Sciences (JOSHAS JOURNAL)

Vol: 8 Issue: 59
Year: 2022 December
Pp: 1904-1913

Arrival
03 October 2022
Published
31 December 2022

Article ID
66790
Article Serial Number
20

DOI NUMBER
<http://dx.doi.org/10.29228/JOSHAS.66790>

How to Cite This Article
Gerekan, B. & Atasel, O.Y.
(2022). "Forfaiting İşlemlerinde Oluşan Ertelemiş Gider ve Gelirin Muhasebeleştirilmesi", Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences, 8(59):1904-1913

International Journal of Social,
Humanities and Administrative
Sciences is licensed under a
Creative Commons Attribution-
NonCommercial 4.0
International License.
This journal is an open access,
peer-reviewed international
journal.

Forfaiting İşlemlerinde Oluşan Ertelemiş Gider ve Gelirin Muhasebeleştirilmesi

Accounting The Deferred Expenses and Income in Forfaiting

Bilal GEREKAN Oğuz Yusuf ATASEL

Prof. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Trabzon, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi, Trabzon Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Trabzon, Türkiye

ÖZET

Forfaiting, mal ve hizmet ihracatından doğan orta ya da uzun vadeli bir alacağın rücu hakkı olmaksızın forfaiting şirketine devredilerek tahsil edilmesidir. Forfaiting işleminde forfaitist (alacağı devreden ihracatçı), forfaiter (alacağı satın alan forfaiting şirketi), ithalatçı (borçlu) ve garantör banka (ithalatçının borcunu ödeme garantisi veren kurum) olmak üzere dört taraf bulunmaktadır. Forfaiting işlemi, ihracatçı işletmenin orta ya da uzun vadede finansman sağlamak amacıyla nezdinde bulunan alacak senedini belirli bir komisyon ve ücret karşılığında forfaiting şirketine devretmesiyle başlamaktadır. Söz konusu ücret ve komisyon ihracatçı işletme için bir gider iken, forfaiting şirketi için bir geliri ifade etmektedir. Sözleşme kapsamında ortaya çıkan bu giderin/gelirin muhasebeleştirilmesi konusunda Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları (TMS/TFRS) ile vergi mevzuatı arasında bir takım farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar, ertelenmiş gider ve ertelenmiş gelire neden olmakta ve bunun sonucu olarak da ertelenmiş vergi yükümlülüğü ve ertelenmiş vergi varlığı oluşmaktadır. Forfaiting işleminde oluşan gider ve gelirin doğru bir şekilde kaydedilmesi, finansal bilginin ihtiyaca ve gerçeğe uygun olarak raporlanmasının bir gereğidir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, forfaiting işlemlerinde taraflara ait oluşan ertelenmiş gider ve gelir ile ertelenmiş vergi yükümlülüğü ve varlığının ne şekilde muhasebeleştirileceğini ortaya koymaktır. TMS/TFRS çerçevesinde ele alınan muhasebeleştirme işlemleri ihracatçı işletme ve forfaiting şirketi açısından karşılaştırmalı olarak verilmiş ve uygulama yardımıyla konu örneklendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Forfaiting, Ertelemiş Gider, Ertelemiş Gelir

ABSTRACT

Forfaiting is the collection of a medium or long-term receivable arising from the export of goods and services by transferring it to the forfaiting company without the right of recourse. There are four parties in the forfaiting transaction; the forfaitist (the exporter who transfers the receivable), the forfaiter (the forfaiting company that buys the receivable), the importer (the debtor) and the guarantor bank (the institution that guarantees the payment of the importer's debt). The forfaiting process begins when the exporting company transfers its receivables to the forfaiting company in return for a certain commission and fee, in order to provide financing in the medium or long term. While the said fee and commission is an expense for the exporting company, it represents an income for the forfaiting company. There are some differences between Turkish Accounting and Financial Reporting Standards (TAS/TFRS) and tax legislation regarding the accounting of this expense/income arising within the scope of the contract. These differences cause deferred expense and deferred income, resulting in deferred tax liability and deferred tax asset. Accurate recording of the expenses and income generated in the forfaiting process is a requirement for reporting the financial information in accordance with the needs and the truth. In this direction, the aim of the study is to reveal how the deferred expense and income and deferred tax liability and asset of the parties in forfaiting transactions will be accounted for. Accounting procedures handled within the framework of TAS/TFRS have been given comparatively in terms of exporting company and forfaiting company and the subject has been exemplified with the help of application.

Keywords: Forfaiting, Deferred Expense, Deferred Income

1. GİRİŞ

Uluslararası ticaretteki yükseliş trendi, ülkeler arasındaki ticari faaliyetlerin önemini de artırmıştır. Ticaret hacmindeki artış; küresel çapta yaşanan rekabete, çok uluslu işletmelerin sayısının artmasına ve işletmeler arasında daha fazla stratejik ve finansal işbirliğine neden olmuştur. Dış ticarete yakalanan ivme ile işletmelerin finansman ihtiyacı daha da artmıştır. Nitekim yatırım malları ithalatı gibi yüksek tutarda nakit ihtiyacı gerektiren işlemlerde işletmelerin orta ya da uzun vadede finansman ihtiyacı ortaya çıkmıştır. İhracatçı işletmenin, karşılaşılabileceği birçok riskten dolayı orta ve uzun vadeli satışlara çok istekli olmaması finans piyasasında kullanılan birçok enstrümanın devreye girmesine neden olmuştur. Bu noktada ithalatçı işletmenin yatırım mallarını orta ve uzun vadede satın alabilmesine olanak sağlayan ve ihracatçı işletmenin alacaklarını nakde dönüştürebilme imkânı veren bazı finansman yöntemleri geliştirilmiştir. Bu yöntemlerden birisi de forfaitingdir.

Forfaiting, ihracattan doğan orta ya da uzun vadeli bir alacağın belirli bir iskonto oranı karşılığında bir banka ya da bu alanda uzmanlaşmış bir finans kuruluşuna satış işlemidir (Yanık ve Uzun, 2013: 264). Başka bir ifadeyle forfaiting, mal ve hizmet ihracatından doğan ve belirli bir ödeme planı kapsamında tahsil edilecek alacakların, daha önce alacak hakkını elinde bulunduranlara rücu hakkı olmaksızın bir finans kuruluşu tarafından satın alınmasıdır (Akgüç, 1998: 635). Bu işlemde alacağın satıcısına "forfaitist", alacağı satın alan tarafa ise "forfaiter" denmektedir. Teoride forfaitingın konusunu hem senetli hem de senetsiz alacaklar oluştursa bile uluslararası ticarete genellikle poliçe ya da bono gibi senetler dikkate alınmakta ve söz konusu senetli alacaklar üzerinden forfaiting işlemi yapılmaktadır (Ceylan, 1995: 136-137). Forfaiting işleminde genel olarak borçlu ile ilgili tüm sorumluluk alacağın

tahsilatını üstlenen forfaiteer tarafından üstlenilmekte ise de forfaiteer bu işleme başlamadan önce borçludan, ülkesindeki uluslararası bir banka ya da devlet üzerinden garanti ya da aval isteyebilmektedir. Forfaitingde vade genellikle altı aydan başlayarak altı yıla kadar uzayabilmekte, hatta bazı durumlarda vade on yıla kadar çıkabilmektedir. Ayrıca forfaiting sisteminde ödemeler yaygın olarak altı aylık taksitler şeklinde yapılmaktadır (Toroslu, 2011: 5).

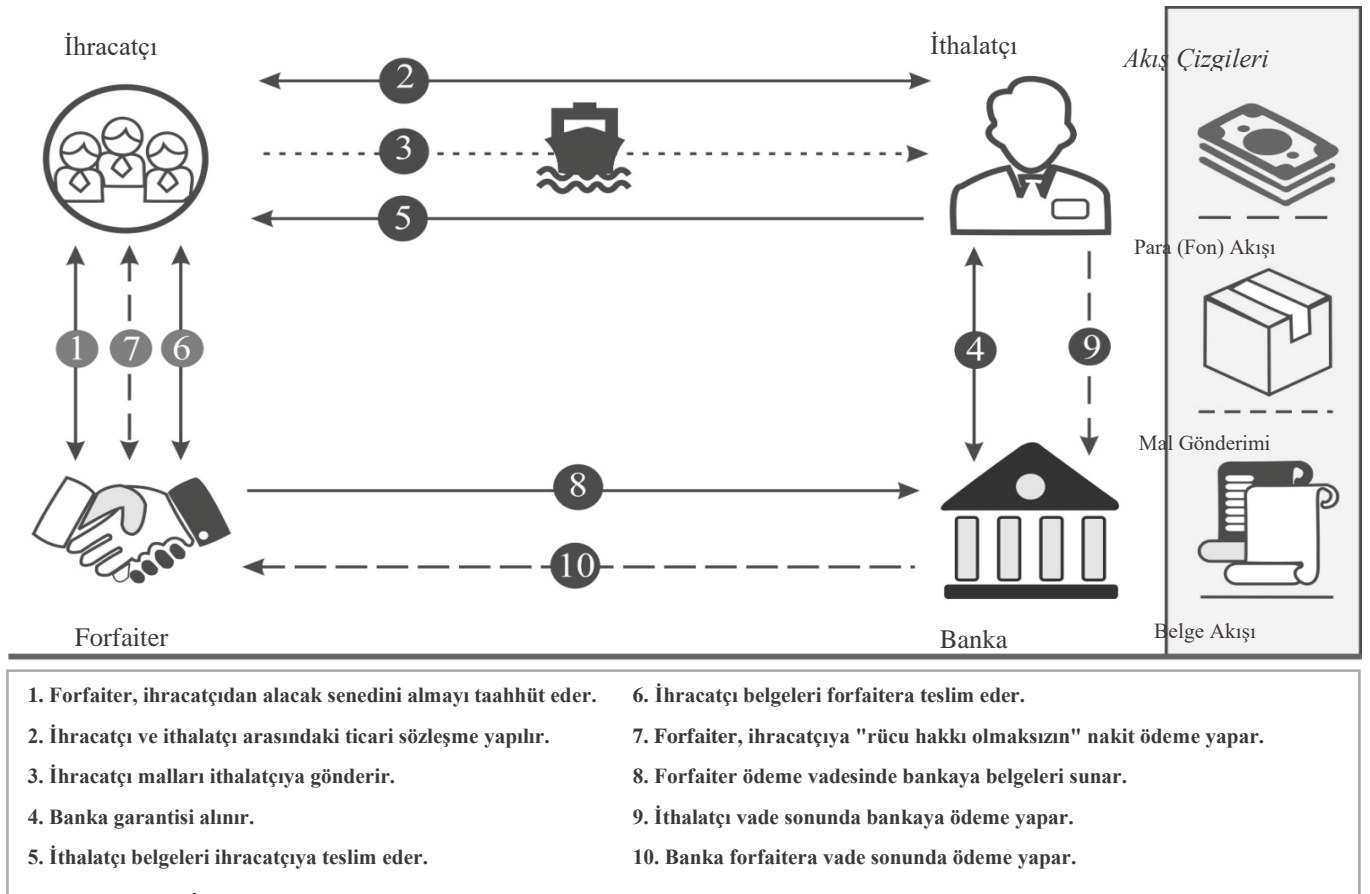
Forfaiting işlemi ilk olarak 1960'lı yıllarda İsviçre bankalarının öncülüğünde ortaya çıkmakla birlikte söz konusu işlemlerin yaygınlaşması 1970'li yıllarda Londra piyasasının etkisiyle olmuştur (Aygün, 2014: 209). Günümüzde forfaiting piyasası birincil ve ikincil forfaiting piyasasından oluşmakta olup birincil forfaiting piyasasında ilk işlemler yapılmakta başka bir ifadeyle ihracatçının alacakları forfaiteer tarafından devralınmaktadır. İkincil forfaiting piyasasında ise birincil forfaiting piyasasında yapılan işlemlerin bankalar ve diğer finansal kurumlar arasında alım satımı yapılmaktadır (İstikbal, 2019). Türkiye'de forfaiting ile ilgili ilk yasal düzenleme, 1991 yılındaki T.C. Merkez Bankası tarafından yayımlanan 05.07.1991 tarihli ve 1-M sayılı genelgedir. Söz konusu genelgede ihracat bedelinin tahsili noktasında forfaiting işlemine tabi olacak senetler, işlemler ve akreditifler açıklanmıştır. Türkiye'de dışa açılım politikasının uygulanmaya başladığı 1980 yılından itibaren ihracat hızla artış göstermiş, bunun etkisiyle birlikte ihracatçı işletmelerin finansman ihtiyacını karşılayabilmek adına finansal yöntemler çeşitlenmiş ve forfaiting işlemlerinin de uygulanabilirliği artmıştır (Özkan, 2019: 560). Türkiye'de forfaiting işlemleri genel olarak bankalar bünyesinde yer alan forfaiting hizmetleri bölümleri ya da bankaların hissedarı oldukları finansal kuruluşlar tarafından yürütülmektedir. Nitekim 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 4. maddesinde bankaların faaliyet konuları arasında forfaiting işlemine de yer verilmiştir. Konuyla ilgili diğer finansal kuruluşlar ise 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu'na tabidir. Her iki kanun kapsamında faaliyette bulunan finansal kuruluşlar forfaiting işlemlerini muhasebeleştirirken Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarını (TMS/TFRS) dikkate alarak, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yayımlanan Tekdüzen Hesap Planını (TDHP) kullanmak zorundadır. Söz konusu finansal kuruluşların forfaiting işlemlerini geççe ve ihtiyaca uygun olarak bilgi kullanıcılarına sunması önem arz etmektedir.

Literatürde forfaiting işlemlerinin muhasebeleştirilmesine yönelik yapılan çalışmalar olmakla birlikte, sözleşme kapsamında ortaya çıkan ertelenmiş gider ve ertelenmiş gelir ile buna bağlı oluşan ertelenmiş vergi yükümlülüğü ve ertelenmiş vergi varlığı konularına yeterince değinilmemiştir. Literatürdeki bu boşluğu gidermeye yönelik olarak ele alınan bu çalışmanın amacı, forfaiting sözleşmesinde taraflara ait oluşan ertelenmiş gider ve gelir ile ertelenmiş vergi yükümlülüğü ve varlığının ne şekilde muhasebeleştirileceğini ortaya koymaktır. Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları çerçevesinde ele alınan muhasebeleştirme işlemleri ihracatçı işletme ve forfaiting şirketi açısından her adımda karşılaştırmalı olarak verilmiş ve uygulama yardımıyla konu örneklendirilmiştir. Bu yönüyle çalışmanın uygulayıcılara yol göstereceği ve konuyla ilgili literatüre katkı sağlayacağı beklenmektedir.

Çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde; forfaiting işlemi açıklanmış ve forfaiting işlemlerinin muhasebeleştirme esasları ertelenmiş gider/gelir ve ertelenmiş vergi yükümlülüğü/varlığı açısından ele alınmıştır. Daha sonra konu, örnek uygulama üzerinde ayrıntılı olarak açıklanmış ve son olarak da sonuç ve değerlendirme başlığı ile çalışma tamamlanmıştır.

2. FORFAİTING

Forfaiting, mal ve hizmet ihracatından doğan ve belirli bir ödeme planı dâhilinde gelecekte tahsil edilmesi beklenen bir alacağın, vadesi gelmeden önce satılarak tahsil edilmesi işlemidir (Ceylan, 1995: 136). Forfaiting işleminde genel olarak dört taraf olup bunlar; (1) alacak hakkını satan taraf olan forfaitist başka bir ifadeyle ihracatçı işletme, (2) alacak hakkını satın alan taraf olan forfaiteer diğer bir ifadeyle banka/finansal kuruluş, (3) ithalatçı işletme bir başka ifadeyle ihracatçı işletmeye borcu olan işletme ve (4) aval ya da garanti veren garantör bir diğer ifadeyle garantör bankadır. İhracatçı işletmenin kredibilitesinin yüksek olduğu durumlarda forfaiteer tarafından garanti istenmeyebilir, böyle bir durumda garantör, forfaiting işlemine taraf olmaz ve dolayısıyla üç taraflı (forfaitist, forfaiteer, ithalatçı işletme) bir işlem söz konusu olur (Toroslu, 2011: 12). Forfaiting işleminin akış süreci ile ilgili bilgi Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Forfaiting İşleminin Akış Süreci

Kaynak: <https://www.forfaiting.com/en/case-study> (2 Eylül 2022).

Şekil 1’de görüldüğü üzere forfaiting işlemleri ilk olarak ihracatçı işletmenin ithalatçı işletmeye bir mal ya da hizmet sunması karşılığında alacağın forfaiting şirketine devredilmesine yönelik bir taahhüttün forfaiting şirketinden alınmasıyla başlamaktadır. Daha sonra ise ihracatçı işletme ile ithalatçı işletme arasında belirli bir ödeme planı doğrultusunda gelecekte tahsil edilmesi beklenen alacaklar ile ilgili bir ticari sözleşme yapılmakta, sonrasında sırasıyla; mallar ithalatçı işletmeye gönderilmekte, ithalatçı işletmenin ülkesindeki bankadan alacaklara yönelik bir garanti alınmakta, ithalatçı ilgili evrakları ihracatçıya göndermekte, ihracatçıya ulaşan evraklar ise forfaiting şirketine teslim edilmekte, buna karşılık forfaiting şirketi rücu hakkı olmaksızın alacağa konu olan tutar üzerinden belirli tutardaki komisyon ve ücretini kestikten sonra ihracatçı işletmeye nakit olarak ödeme yapmaktadır. Sonraki aşamalarda da vadesi gelen alacak için forfaiting şirketi garantör bankaya alacağın tahsilatına yönelik evrakları sunmakta, ithalatçı işletme vadesi gelen borcunu garantör bankaya ödemekte ve ödenen tutar garantör banka aracılığıyla forfaiting şirketine gönderilmektedir.

Forfaiting işleminde ihracatçı işletme elindeki bono ya da poliçeyi vadesi gelmeden önce anlaşmaya varılan bir oran üzerinden vadesine göre forfaiter şirketine iskonto ettirerek nakit sağlayabilmektedir. Forfaiting işleminde; politik risk (ithalatçı işletmenin ülkesindeki siyasal istikrarsızlık, savaş, sosyal karışıklık vb.), transfer riski (borç miktarına tekabül eden döviz tutarının ödenememesi, döviz darboğazı, borç etelemesi vb.), döviz¹ kuru riski (döviz kurlarındaki ani değişim riski) ve ticari risk (ithalatçı işletmenin borç yükümlülüklerini yerine getirememesi) gibi riskler bulunmaktadır (Özdemir, 2005: 212). Bu risklerden politik risk ve transfer riski ithalatçı işletmenin faaliyette bulunduğu ülke riskini göstermekte olup forfaiting işlemindeki iskonto oranını doğrudan etkilemektedir. İthalatçı işletmenin ülke riskinin yüksek olması durumunda iskonto oranı da yüksek olmakta, ülke riskinin düşük olması durumunda ise iskonto oranı da düşük olmaktadır (Ceylan, 1995: 138).

Forfaiting işleminin riskleri yanında bir takım maliyetleri de vardır. İhracatçı işletme açısından bu maliyetlerin başında iskonto tutarı gelmektedir. Nitekim forfaiting işleminde forfaiter tarafından satın alınan alacak belirli bir oran üzerinden iskonto ettirilir (Akgüç, 1998: 640). Sözleşme kapsamında ortaya çıkan diğer maliyetler ise taahhüt ve opsiyon ücretidir. İhracatçı işletmenin forfaiter tarafından sunulan teklifi kabul etmesinden alacak senedinin fiilen iskonto edildiği tarihe kadar geçen süre zarfında teklifin açık tutulabilmesi için yapılan ödeme taahhüt ücreti olarak

¹ Forfaiting işlemi genellikle dünya piyasalarında yaygın olarak kullanılan; Euro, ABD Doları, İsviçre Frangı, Sterlin, İsveç Kronu gibi para birimleri üzerinden yapılmaktadır (Sabuncu, 2019: 80).

adlandırılır. Bunun dışında, süreye bağlı olmaksızın alacak senedi tutarı üzerinden belirli bir yüzde olarak bir defaya mahsus yapılan ödeme ise opsiyon ücreti olarak tanımlanır (Toroslu, 2011: 96). İhracatçı işletme için maliyet sayılan bu kalemler, forfaiteer şirketi için ise bir gelir unsurudur.

Uluslararası ticaretin finansmanında kullanılan forfaiteing yöntemi bazen faktoring ile karıştırılabilmektedir. Her iki finansman yönteminde; belirli bir senedin iskonto edilerek satın alınması, borcun ödenmeme riskinin (garantör olmadığı durumlarda) üstlenilmesi, ithalatçı işletmenin (kredili olarak malı alan işletmenin) kredi değerliliğinin ölçülmesi, kaynak sağlanması gibi benzer yönler olmasına rağmen iki finansman yöntemini birbirinden ayıran belirgin bir takım farklılıklar da vardır (Toroslu, 2011: 109). Söz konusu farklılıklar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Forfaiteing ve Faktoring Finansman Yönteminin Farklılıkları

Kriter	Forfaiteing	Faktoring
İşlem Yapılma Sıklığı	İşlem bir kez yapılır	Devamlı bir işlemdir
Vade	6 ay ile 10 yıl arası	30 gün ile 180 gün arası
Rücu Hakkı	İhracatçı işletmeye rücu hakkı yoktur	Sözleşme türüne göre değişiklik gösterir
İşleme Konu Olan Evrak	Police ya da bono (vadeli akreditif karşılığı)	Fatura karşılığı işlem yapılabilir
Sözleşme	Her işlem için ayrı bir sözleşme	Genel bir sözleşme
İşleme Konu Olan Mallar	Genellikle yatırım malları	Genellikle tüketim malları
İşlemede Kullanılan Para Birimi	Euro, Dolar, Sterlin, İsviçre Frangı vb. yaygın olarak kullanılan para birimleri	Tüm para birimleri
Piyasa Türü	Alacak senetleri birincil ve ikincil forfaiteing piyasasında işlem görmektedir	Alacak senetlerinin sadece birincil piyasada alımı-satımı yapılmaktadır
Kullanım	Genellikle uluslararası işlemlerden kaynaklanan alacaklar için kullanılır	Ulusal ve uluslararası işlemlerden kaynaklanan alacaklar için kullanılır
İskonto Oranı	Sabit	Değişken
Banka Avali ya da Garantör	Gerekli	Gerekmez

Kaynak: Toroslu, 2011: 113-114; Tomanbay, 2014; 277-278; Okka, 2018: 347-348; Özkan, 2019: 559; Gürsoy, 2020: 324-325.

3. FORFAİTEİNG İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Forfaiteing işlemlerinin, hizmet satın alan ihracatçı işletme ve hizmet veren forfaiteing şirketi tarafından gerçeğe uygun bir şekilde raporlanması, sürecin bir bütün olarak değerlendirilebilmesi bakımından gereklidir. İhracatçı işletme açısından muhasebeleştirme süreci, yapılan ihracat karşılığında elde edilen senedin (bono ya da police) forfaiteing şirketine devredilmesiyle başlamaktadır. Bu aşamada ihracatçı işletme finansman sağlamak amacıyla nezdinde bulunan alacak senedini belirli bir komisyon ve ücret karşılığında forfaiteing şirketine devretmektedir. Orta ve uzun vadeli alternatif finansman yöntemlerinden biri olan forfaiteingde ödenecek komisyon ve ücret, ihracatçı işletme açısından gider yazılması gereken bir unsurdur. Oluşan bu giderin muhasebe ortamına aktarılması, vergi mevzuatı ile muhasebe ve finansal raporlama standartları açısından farklılığa neden olan en önemli konudur. Söz konusu gider, vergi mevzuatı açısından işlemin gerçekleştiği dönemde bir defada kayıtlara alınabiliyor iken, muhasebe ve finansal raporlama standartlarına göre ise vade boyunca, dönemlere düşen kısmı hesaplanarak kaydedilmektedir. Bu farklılık nedeniyle giderin muhasebeleştirileceği dönem farklılaşabilmekte ve bu durum vergi etkisine neden olmaktadır. Nitekim ihracatçı işletme açısından işlemin gerçekleştiği dönemde TMS 12: Gelir Vergileri Standardına göre vergilendirilebilir geçici bir fark oluşmakta ve buna ilişkin oluşan ertelenmiş vergi yükümlülüğü kayıtlara alınmaktadır.

Forfaiteing işleminde ihracatçı işletme açısından gider niteliğinde olan komisyon ve ücret, forfaiteing şirketi açısından ise bir gelir unsurudur. Oluşan bu gelirin de ne şekilde muhasebeleştirileceği, vergi mevzuatı ile muhasebe ve finansal raporlama standartları arasında farklılığa neden olan en önemli konudur. Bu gelir, vergi mevzuatı açısından işlemin gerçekleştiği dönemde bir defada muhasebeleştirilirken muhasebe ve finansal raporlama standartlarına göre vade boyunca dönemlere düşen kısmı hesaplanarak kayıtlara alınmaktadır. Bu farklılık nedeniyle gelirin kaydedileceği dönem farklılaşabilmekte ve bu durum vergi etkisine sebep olmaktadır. Bu bakış açısıyla forfaiteing şirketi açısından işlemin gerçekleştiği dönemde TMS 12: Gelir Vergileri Standardına göre indirilebilir geçici bir fark oluşmakta ve bu ise ertelenmiş vergi varlığı olarak kayıtlara aktarılmaktadır.

Forfaiteing işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde ihracatçı işletme ve forfaiteing şirketinin kullandığı hesaplar, hesap planlarının farklı olmasından dolayı aynı değildir. İhracatçı işletme için Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından 2018 yılında yayımlanan “Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağı” ve forfaiteing şirketi için ise 2019 yılında yayımlanan “Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketlerince Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi” esas alınarak kullanılması gereken hesaplara Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Forfaiting İşlemlerinde İhracatçı İşletme ve Forfaiting Şirketinin Kullandığı Hesaplar

İhracatçı İşletme		Forfaiting Şirketi	
İşlem	Hesap	İşlem	Hesap
Finansman Gideri	780 Finansman Giderleri Hesabı	İşlem Geliri	700 İskontolu Faktoring Alacaklarından Alman Ücret ve Komisyonlar Hesabı
Ertelenmiş Gider	328/428 Ertelenmiş Vade Farkı Giderleri Hesabı (-)	Ertelenmiş Gelir	104 İskontolu Faktoring Alacaklarından Kazanılmamış Gelirler Hesabı (-)
Ertelenmiş Vergi	489 Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü Hesabı	Ertelenmiş Vergi	262 Ertelenmiş Vergi Varlığı Hesabı

4. MUHASEBE UYGULAMASI

Bu kısımda forfaiting işlemlerinin muhasebe ve finansal raporlama standartları çerçevesinde muhasebeleştirilmesi örnek bir uygulama yardımıyla açıklanmıştır. Uygulamanın her adımında ihracatçı işletme ve forfaiting şirketinin yapacağı muhasebe kayıtları karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Literatürdeki çalışmalardan farklı olarak konu, ertelenmiş gider ve ertelenmiş gelir açısından ele alınmış ve buna bağlı olarak oluşan ertelenmiş vergi yükümlülüğü ve ertelenmiş vergi varlığı hususları ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Uygulamada, konunun daha iyi anlaşılabilmesi için sadece forfaiting sözleşmesi çerçevesinde gerçekleşen işlemlerin ne şekilde muhasebeleştirileceği üzerinde durulmuştur. Bu açıdan, ihracatçı işletme tarafından gerçekleştirilen ihracat kayıtları ve ithalatçı işletme tarafından yapılması gereken ithalat kayıtları uygulama kapsamı dışında tutulmuştur.

Uygulama

Dış ticaret faaliyetleriyle uğraşan Poyraz Anonim Şirketi ihracat işlemleri kapsamında aldığı 50.000 Euro itibari değerli ve beş yıl vadeli alacak senedini Kuzey Forfaiting Anonim Şirketi'ne 01.12.2022 tarihinde devretmiştir. Forfaiting şirketi bu işlem için senet bedelinden 70.000,- TL tutarındaki komisyon ve ücret bedelini düşükten sonra kalan tutarı ihracatçı işletmeye aynı tarihte peşin olarak ödemiştir. Sektöre ilişkin iskonto oranı %5 olup 01.12.2022 tarihinde 1 € = 20,- TL'dir.

a) Poliçenin Devri (01.12.2022)

Bu tarihte, ihracatçı işletme elinde bulunan 1.000.000,- TL (50.000 € x 20 TL/€) değerindeki alacak senedini forfaiting şirketine devredecektir. Poliçenin devredilmesiyle ilgili ilk olarak sözleşmede yer alan komisyon ve ücret nedeniyle ihracatçı işletme açısından ortaya çıkacak ertelenmiş gider ve forfaiting şirketi açısından oluşacak ertelenmiş gelirin hesaplanması gerekmektedir. Ayrıca taraflar açısından buna bağlı olarak oluşacak vergi etkisi de belirlenmelidir. Bu kapsamda, ertelenmiş gider/gelir ve buna bağlı oluşan vergi etkilerine Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Ertelenmiş Gider/Gelir ve Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü/Varlığı Hesaplamaları

Yıllar	Bugünkü Değer	Ertelenmiş Gider/Gelir*	Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü/Varlığı**
2023	$70.000 / (1 + 0,05)^4 = 57.589,-$ TL	$57.589 - 54.847 = 2.742,-$ TL	$2.742 \times \%20 = 549,-$ TL
2024	$70.000 / (1 + 0,05)^3 = 60.469,-$ TL	$60.469 - 57.589 = 2.880,-$ TL	$2.880 \times \%20 = 576,-$ TL
2025	$70.000 / (1 + 0,05)^2 = 63.492,-$ TL	$63.492 - 60.469 = 3.023,-$ TL	$3.023 \times \%20 = 605,-$ TL
2026	$70.000 / (1 + 0,05)^1 = 66.667,-$ TL	$66.667 - 63.492 = 3.175,-$ TL	$3.175 \times \%20 = 635,-$ TL
2027	$70.000 / (1 + 0,05)^0 = 70.000,-$ TL	$70.000 - 66.667 = 3.333,-$ TL	$3.333 \times \%20 = 666,-$ TL
TOPLAM		15.153,- TL	3.031,- TL

* Bu işlemde ihracatçı işletme için oluşan ertelenmiş gider, forfaiting şirketi açısından ertelenmiş gelirdir.

** Bu işlemde ihracatçı işletme için oluşan ertelenmiş vergi yükümlülüğü, forfaiting şirketi açısından ertelenmiş vergi varlığıdır.

İhracatçı İşletme

İhracatçı işletme tarafından 1.000.000,- TL (50.000 € x 20,- TL/€) değerindeki poliçenin devredilmesine ilişkin ödenecek 70.000,- TL tutarındaki komisyon ve ücret bedelinin tümü vergi mevzuatına göre 2022 yılında gider olarak yazılabilmektedir. Ancak muhasebe ve finansal raporlama standartlarındaki yaklaşıma göre oluşan bu tutar geçici bir hesaba alınarak sözleşme süresi boyunca dönemler itibariyle gidere dönüştürülür. Bu amaçla 2022 yılına ilişkin yapılması gereken hesaplamalar aşağıdaki gibi olur.

$$\text{Bugünkü Değer}_{(2022)} = 70.000 / (1 + 0,05)^5 = 54.847,- \text{ TL}$$

$$\text{Ertelenmiş Gider}_{(2023-2027)} = 70.000 - 54.847 = 15.153,- \text{ TL}$$

$$\text{Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü}_{(2023-2027)} = 15.153 \times \%20 = 3.031,- \text{ TL}$$

İhracatçı işletme için ortaya çıkan 70.000,- TL tutarındaki giderin bu yıla ait kısmı 54.847,- TL olarak hesaplanmıştır. Oluşan toplam giderden hesaplanan bu tutar düşülerek ertelenmiş gidere ulaşılabilmektedir. Yapılan hesaplamalar kapsamında 15.153,- TL tutarındaki giderin 2022 yılına değil, sonraki yıllara ait olduğu tespit edilmiştir. Bu

hesaplamalara göre 01.12.2022 tarihinde ihracatçı işletme tarafından yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olur.

01.12.2022					
100 Kasa Hesabı		930.000,	-		
780 Finansman Giderleri Hesabı		54.847,	-		
428 Ertelemiş Vade Farkı Giderleri Hesabı		15.153,	-		
221 Alacak Senetleri Hesabı				1.000.000,	-

Yapılan muhasebe kaydında 2022 yılına ait olan 54.847,- TL tutarındaki gider 780 Finansman Giderleri Hesabı'na yazılmıştır. Bununla beraber, hesaplanan 15.153,- TL tutarındaki ertelenmiş gider ise düzenleyici bir hesap olan 428 Ertelemiş Vade Farkı Giderleri Hesabı'nda izlenmiştir. İhracatçı işletmenin bu işlem sonunda alacağı net tutar, devredilen poliçe bedelinden 70.000,- TL (54.847 + 15.153) tutarındaki giderin düşülmesiyle hesaplanmış ve bulunan tutar 100 Kasa Hesabı'na yazılmıştır. Son olarak da beş yıl vadeli düzenlenmiş olan alacak senedi ihracatçı işletme tarafından forfaiting şirketine devredildiği için 221 Alacak Senetleri Hesabı'nda izlenen bu poliçe kayıtlardan çıkarılmıştır.

Forfaiting Şirketi

Forfaiting şirketi tarafından 1.000.000,- TL (50.000 € x 20,- TL/€) değerindeki poliçenin devralınması durumunda senet bedelinden, komisyon ve ücret tutarı düşülecek ve kalan kısım ihracatçı işletmeye ödenecektir. Poliçenin devralınması tarihinde forfaiting şirketinin yapacağı hesaplama ve muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olur.

$$\text{Bugünkü Değer}_{(2022)} = 70.000 / (1 + 0,05)^5 = 54.847,- \text{ TL}$$

$$\text{Ertelemiş Gelir}_{(2023 - 2027)} = 70.000 - 54.847 = 15.153,- \text{ TL}$$

$$\text{Ertelemiş Vergi Varlığı}_{(2023 - 2027)} = 15.153 \times \%20 = 3.031,- \text{ TL}$$

01.12.2022					
102 Orta ve Uzun Vadeli İskontolu Faktoring Alacakları H.		1.000.000,	-		
010 Kasa H.				930.000,	-
104 İskontolu Faktoring Alacak. Kazanılmamış Gelirler H.				15.153,	-
700 İskontolu Faktoring Alacak. Alınan Ücret ve Komisyonlar H.				54.847,	-

01.12.2022 tarihi itibarıyla devralınan senedin değeri 1.000.000,- TL'dir. Forfaiting şirketi bu işlem karşılığında ihracatçı işletmeden talep ettiği 70.000,- TL tutarındaki komisyon ve ücret tutarını gelir olarak kayıtlara aktaracaktır. Ancak muhasebe ve finansal raporlama standartlarına göre ilk olarak gelirin 2022 yılına ait kısmının belirlenmesi gerekmektedir. Yapılan hesaplamalar ışığında; 70.000,- TL tutarındaki gelirin 54.847,- TL'sinin bu döneme, kalan 15.153,- TL'sinin ise gelecek dönemlere ait olduğu belirlenmiştir. 01.12.2022 tarihi itibarıyla yapılan kayıttaki gelirin bu döneme ait olan kısmı 700 İskontolu Faktoring Alacaklarından Alınan Ücret ve Komisyonlar Hesabı'nda, gelecek dönemlere ait olan kısmı ise 104 İskontolu Faktoring Alacaklarından Kazanılmamış Gelirler Hesabı'nda izlenmiştir.

b) Dönemsonu (31.12.2022)

İhracatçı İşletme

İhracatçı işletme açısından poliçenin devriyle ilgili ortaya çıkan giderin muhasebe ve finansal raporlama standartları çerçevesinde vadeye yayılacak şekilde kayıtlara aktarılması, dönem sonunda (31.12.2022) da vergi etkisinin hesaplanması ve kaydedilmesini gerekli kılmaktadır. Nitekim vergi mevzuatına göre söz konusu işlemle ilgili ortaya çıkan 70.000,- TL tutarındaki giderin tamamı 2022 yılında dönem gideri olarak yazılabilecek iken, muhasebe ve finansal raporlama standartları çerçevesinde bu tutar vadeye yayılacak şekilde dönem giderine dönüştürülür. Raporlama yaklaşımındaki bu farklılık dönemler itibarıyla vergi etkisinin hesaplanmasına neden olur. Bu işlemle ilgili vergi mevzuatına göre 2022 yılında yazılabilecek gider tutarı 70.000,- TL iken, muhasebe ve finansal raporlama standartlarına göre 54.847,- TL'dir. Kalan 15.153,- TL ise ertelenmiş giderdir. Bu durum, TMS 12: Gelir Vergileri Standardına göre vergilendirilebilir geçici farka neden olur ve ertelenmiş vergi yükümlülüğü; $15.153 \times \%20 = 3.031,- \text{ TL}$ olarak hesaplanır. Bu amaçla dönem sonunda yapılması gereken muhasebe kaydı ise aşağıdaki gibi olur.

31.12.2022					
692 Sürdürülen Faal. Ertelemiş Vergi Gelir-Gider Etkisi Hesabı		3.031,	-		
489 Ertelemiş Vergi Yükümlülüğü Hesabı				3.031,	-

Bu hesaplamalar ışığında ihracatçı işletmenin dönem sonunda (31.12.2022) yapması gereken bir muhasebe kaydı daha bulunmaktadır. Ertelenmiş giderin bir sonraki döneme ait olan kısmının uzun vadeli düzenleyici bir hesap olan 428 Ertelenmiş Vade Farkı Giderleri Hesabı'ndan düşülerek yine düzenleyici ancak kısa vadeli olan 328 Ertelenmiş Vade Farkı Giderleri Hesabı'na aktarılmasıdır. Tablo-3'ten görüleceği üzere ertelenmiş giderin 2023 yılında dönem giderine dönüştürülecek kısmı 2.742,- TL'dir. Bu tutara ilişkin 31.12.2022 tarihinde yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olur.

31.12.2022					
328 Ertelenmiş Vade Farkı Giderleri Hesabı		2.742,-	-		
428 Ertelenmiş Vade Farkı Giderleri Hesabı				2.742,-	-

Forfaiting Şirketi

Forfaiting şirketi açısından poliçenin devri tarihinde ertelenmiş gelirin oluşması, TMS 12: Gelir Vergileri Standardına göre indirilebilir geçici farka neden olur. Nitekim vergi mevzuatına göre 70.000,- TL'nin tamamı 2022 yılı geliri olarak yazılabiliyor iken, muhasebe ve finansal raporlama standartlarına göre ise söz konusu tutarın bu yıla ait kısmı dönem geliri, kalan kısmı ise ertelenmiş gelir olarak kayıtlara aktarılır. 31.12.2022 tarihi itibarıyla ertelenmiş vergi varlığı; 3.031,- TL ($15.153 \times \%20$) olarak hesaplanır ve bu amaçla yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olur.

31.12.2022					
262 Ertelenmiş Vergi Varlığı Hesabı		3.031,-	-		
794 Ertelenmiş Vergi Varlığı Gelirleri Hesabı				3.031,-	-

c) Sonraki Dönem (31.12.2023)

İhracatçı İşletme

İhracatçı işletmenin diğer yıllarda yapacağı kayıtlar iki temel amaca yönelik olacaktır. Birincisi, ertelenmiş giderden dönemlere düşen tutarın hesaplanarak kayıtlara aktarılmasıdır. İkincisi ise ertelenmiş vergi yükümlülüğünün yıllar itibarıyla kayıtlardan düşülerek kapatılmasıdır. Birinci amaca yönelik daha önce kayıtlara aktarılan ertelenmiş giderin 2023 yılına ait olan 2.742,- TL tutarındaki kısmı dönem gideri olarak muhasebeleştirilecektir. Bu kapsamda, 328 Ertelenmiş Vade Farkı Giderleri Hesabı'nın alacaklandırılmasına karşılık 780 Finansman Giderleri Hesabı aynı tutarda borçlandırılacaktır. İhracatçı işletme tarafından 31.12.2023 tarihinde yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olur.

31.12.2023					
780 Finansman Giderleri Hesabı		2.742,-	-		
328 Ertelenmiş Vade Farkı Giderleri Hesabı				2.742,-	-

İkinci amaca yönelik ise ertelenmiş vergi yükümlülüğünün 2023 yılına ait kısmı hesaplanarak kayıtlardan düşülecektir. Ertelenmiş vergi yükümlülüğünün 2023 yılına ait kısmı; $2.742 \times \%20 = 549,-$ TL olarak hesaplanır. Bu amaçla yapılması gereken muhasebe kaydı ise aşağıdaki gibi olur.

31.12.2023					
489 Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü H.		549,-	-		
692 Sürdürülen Faal. Ertelenmiş Vergi Gelir-Gider Etkisi H.				549,-	-

İhracatçı işletme tarafından vade boyunca kalan yıllarda da benzer kayıtlar yapılacaktır. Bu kapsamda söz konusu işlemle ilgili kullanılan hesapların yıllar itibarıyla defter-i kebir görüntüsü aşağıdaki gibi olacaktır.

780 Finansman Giderleri Hesabı		428 Ertelenmiş Vade Farkı Giderleri Hesabı			
(2022)	54.847,-	(2022)	15.153,-	2.742,-	(2022)
(2023)	2.742,-			2.880,-	(2023)
(2024)	2.880,-			3.023,-	(2024)
(2025)	3.023,-			3.175,-	(2025)
(2026)	3.175,-			3.333,-	(2026)
(2027)	3.333,-				
	<u>70.000,-</u>		<u>15.153,-</u>	<u>15.153,-</u>	

489 Ertelemiş Vergi Yükümlülüğü Hesabı

(2023)	549,-	3.031,-	(2022)
(2024)	576,-		
(2025)	605,-		
(2026)	635,-		
(2027)	666,-		
<hr/>			
	3.031,-	3.031,-	

328 Ertelemiş Vade Farkı Giderleri Hesabı

(2022)	2.742,-	2.742,-	(2023)
(2023)	2.880,-	2.880,-	(2024)
(2024)	3.023,-	3.023,-	(2025)
(2025)	3.175,-	3.175,-	(2025)
(2026)	3.333,-	3.333,-	(2027)
<hr/>			
	15.153,-	15.153,-	

Forfaiting Şirketi

Forfaiting şirketi de bu işleme ilişkin sonraki dönemlerde iki amaçla kayıt yapacaktır. Birinci amaç, ertelenmiş gelirin dönemsel olarak gelir hesaplarına aktarılması, ikinci amaç ise ertelenmiş vergi varlığının dönemler itibariyle kayıtlardan düşülmesidir. Birinci amaca yönelik Tablo-3'teki hesaplamalar ışığında 2023 yılına düşen 2.742,- TL tutarındaki ertelenmiş gelirin dönem geliri olarak kayıtlara aktarılması gerekir. Bu amaçla yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olur.

		31.12.2023					
	104 İskontolu Faktoring Alacak. Kazanılmamış Gelirler H.		2.742,-	-			
	700 İskontolu Faktoring Alacak. Alınan Ücret ve Komisyonlar H.				2.742,-	-	

İkinci amaç kapsamında ise döneme ait 2.742,- TL tutarındaki gelire ilişkin vergi etkisinin hesaplanarak kayıtlara aktarılması gerekir. Yapılan hesaplamalar ışığında, ertelenmiş vergi varlığından düşülecek tutar 549,- TL (2.742 x %20) olarak hesaplanır ve bu tutar 31.12.2023 tarihinde gider olarak kayıtlara aktarılır. Bu amaçla yapılması gereken muhasebe kaydı ise aşağıdaki gibi olur.

		31.12.2023					
	894 Ertelemiş Vergi Varlığı Giderleri Hesabı		549,-	-			
	262 Ertelemiş Vergi Varlığı Hesabı				549,-	-	

Forfaiting şirketi tarafından diğer yıllarda da benzer kayıtlar yapılacaktır. Bu işlemle ilgili kullandığı hesapların yıllar itibariyle defter-i kebir görüntüsü aşağıdaki gibi olacaktır.

104 İskontolu Faktoring Alacaklarından Kazanılmamış Gelirler Hesabı

(2023)	2.742,-	15.153,-	(2022)
(2024)	2.880,-		
(2025)	3.023,-		
(2026)	3.175,-		
(2027)	3.333,-		
<hr/>			
	15.153,-	15.153,-	

700 İskontolu Faktoring Alacaklarından Alınan Ücret ve Komisyonlar Hesabı

(2022)	54.847,-	(2022)
(2023)	2.742,-	(2023)
(2024)	2.880,-	(2024)
(2025)	3.023,-	(2025)
(2026)	3.175,-	(2026)
(2027)	3.333,-	(2027)
<hr/>		
	70.000,-	

262 Ertelemiş Vergi Varlığı Hesabı

(2022)	3.031,-	549,-	(2023)
		576,-	(2024)
		605,-	(2025)
		635,-	(2026)
		666,-	(2027)
<hr/>			
	3.031,-	3.031,-	

894 Ertelemiş Vergi Varlığı Giderleri Hesabı

(2023)	549,-	
(2024)	576,-	
(2025)	605,-	
(2026)	635,-	
(2027)	666,-	
<hr/>		
	3.031,-	

794 Ertelemiş Vergi Varlığı Gelirleri Hesabı

	3.031,-	(2022)
<hr/>		
	3031,-	

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Uluslararası ticaretin hızla gelişmesi, çok uluslu işletme sayısının artışıyla sonuçlanmıştır. Bu durum uluslararası alanda rekabetin artmasına ve işletmeler tarafından farklılaşma stratejilerinin izlenmesine neden olmuştur. Artan rekabetle beraber dış ticaretin finansmanı daha önemli hale gelmiş ve özellikle yatırım malları gibi yüksek tutarda finansmana ihtiyaç duyulan alanlarda orta ya da uzun vadeli seçenekler tarafların kullanımına sunulmuştur. Kullanıma sunulan orta ya da uzun vadeli finansman seçeneklerinden biri de forfaitingdir. Çalışma kapsamında da belirtildiği üzere forfaiting; mal ya da hizmet karşılığında belirli bir ödeme planına göre tahsil edilecek olan alacağın,

orta ya da uzun vadede finansman ihtiyacını karşılamak üzere belirli bir komisyon ve ücret karşılığında forfaiting şirketine devredilmesidir.

Türkiye’de forfaiting işlemlerini yapma yetkisi, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu kapsamında bankalar ile finansal kuruluşlara verilmiştir. Söz konusu düzenlemeler kapsamında faaliyette bulunan bankalar ve finansal kuruluşlar için benimsenen finansal raporlama çerçevesi Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarıdır (TMS/TFRS). Forfaiting işlemlerinde alacak hakkını belirli bir komisyon ve ücret karşılığında forfaiting şirketine devreden ihracatçı işletme için ödenecek olan komisyon ve ücret bir gider unsurudur. Forfaiting şirketi tarafından bu amaçla yapılacak tahsilat ise bir gelir unsurudur. Diğer bir ifadeyle ihracatçı işletme için ortaya çıkan bu gider, forfaiting şirketi için bir gelirdir. Taraflar açısından ortaya çıkan bu tutarın muhasebeleştirilmesinde TMS/TFRS ile vergi mevzuatı arasında yaklaşım farklılığı bulunmaktadır. Bu farklılık ihracatçı işletme açısından ertelenmiş gider, forfaiting şirketi açısından ise ertelenmiş gelire neden olmaktadır. İhracatçı işletme açısından oluşan ertelenmiş gider kapsamında ertelenmiş vergi yükümlülüğü, forfaiting şirketi açısından ortaya çıkan ertelenmiş gelir kapsamında ise ertelenmiş vergi varlığı oluşmaktadır.

Bu çalışmada ihracatçı işletme ile forfaiting şirketi arasında ortaya çıkan işlemler örnek uygulama üzerinde sırasıyla; poliçenin devri, dönemsonu ve sonraki dönem aşamaları gözetilerek finansal bilginin ihtiyaca ve gereğe uygun sunumu doğrultusunda muhasebeleştirilmiştir. Bu bağlamda, literatürde forfaiting işlemlerinde göz ardı edilen ertelenmiş giderin/gelirin ve buna bağlı oluşan ertelenmiş vergi yükümlülüğünün/varlığının finansal tablolara yansıtılması hususuna açıklık getirilmiştir. Çalışmanın, atfedilen yönüyle literatüre katkı sağlaması ve uygulayıcılara yol göstermesi beklenmektedir. Söz konusu işlemlerin muhasebeleştirilmesinde ihracatçı işletme için 2018 yılında yayımlanan “Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağı” dikkate alınmış, forfaiting şirketi için ise 2019 yılında yayımlanan “Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketlerince Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi” esas alınmıştır. Bundan sonraki çalışmalarda uluslararası alanda faaliyette bulunan forfaiting şirketlerinin finansal tablolarında yer alan ertelenmiş vergi yükümlülüğü/varlığı kalemleri incelenerek, faaliyet gösterilen ülkeye göre ne şekilde farklılaştığı karşılaştırılmalı olarak analiz edilebilir.

KAYNAKÇA

1. Akgüç, Ö. (1998). Finansal Yönetim, 7. Baskı. Avcıol Basım Yayın. İstanbul.
2. Aygün, D. (2014). “TMS 18 Hâsılat ve TMS 2 Stoklar Standartlarına Göre Forfaiting İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi”, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, (23), 207-227.
3. Ceylan, A. (1995) İşletmelerde Finansal Yönetim, 4. Baskı. Ekin Kitabevi. Bursa.
4. Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketlerince Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi (2019). <https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/1045>. Erişim Tarihi: 5 Eylül 2022.
5. Gürsoy, Y. (2020). Dış Ticaret İşlemleri. 13. Baskı, Ekin Kitabevi. Bursa.
6. İstikbal, E. M. “Forfaiting Sözleşmesi, Tanımı, Hukuki Niteliği, Uygulanacak Hukuk, Zamanşımı, Sona Ermesi Mevzuu”, <https://www.ozgunlaw.com/makaleler/forfaiting-sozlesmesi-tanimi-hukuki-niteliği-uygulanacak-hukuk-zamansimi-sona-ermesi-mevzuu-449>. Erişim Tarihi: 1 Eylül 2022.
7. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (2018). Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağı, https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TFRS/EK2_Finansal%20Raporlama%20Standartlar%20C4%B1na%20Uygun%20Hesap%20Plan%20C4%B1%20Tasla%20C4%9F%20C4%B1.pdf. Erişim Tarihi: 5 Eylül 2022.
8. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (2019). TMS 12 Gelir Vergileri Standardı, https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS_TFRS_Setleri/2022/Kirmizi_Kitap/tms/TMS%2012.pdf. Erişim Tarihi: 5 Eylül 2022.
9. London Forfaiting Company Ltd. “Case Study”, <https://www.forfaiting.com/en/case-study>. Erişim Tarihi: 2 Eylül 2022.
10. Okka, O. (2018). “Faktöring ve Forfaitin”, (Ed.ler Murat Cantez & Çağatay Ünüsan), Dış Ticaret İşlemler ve Uygulamalar, ss. 324-355, Gazi Kitabevi, Ankara.
11. Özdemir, Z. (2005). “Dış Ticaret Finansman Tekniklerinden Faktoring ve Forfaiting İşlemleri”, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 10(2), 194-224.

12. Özkan, T. (2019). “Faktoring ile Forfaiting’in Dünya’da ve Türkiye’de Geldiği Nokta ve Gelişim Potansiyeli”, 2nd International Congress On New Horizons In Education And Social Sciences (ICES - 2019), 549-562, Proceedings. June 18-19. Istanbul-TURKEY. <https://www.researchgate.net/publication/335217727>
13. Sabuncu, B. (2019). “TFRS 15 ve TMS 21 Kapsamında Forfaiting Muhasebesi”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, (82), 77-96.
14. Tomanbay, M. (2014). Uluslararası Ticaret ve Finansmanı, Gazi Kitabevi, Ankara.
15. Toroslu, M.V. (2011). Hukuksal ve Finansal Açıdan Forfaiting, Adalet Yayınevi. Ankara.
16. Yanık, S. & Uzun F. (2013). Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebe Uygulamaları, Türkmen Kitabevi. İstanbul.